

Pestprotocol Binckhorst Sint Jan

Het bieden van veiligheid is een van de kernwaarden van onze school. Het voorkomen en aanpakken van pesten en uitwassen hiervan als slaan en schoppen dient daarom ook aangepakt te worden.

Pesten heeft grote gevolgen voor kinderen; nu en vaak ook in het latere leven. Dat betekent dat wij op de Binckhorst Sint Jan hier serieus willen mee omgaan.

Dit betekent dat zowel de school als geheel als iedere individuele leerkracht bereid én in staat is pesten aan te pakken, want in een klimaat waarin pesten wordt gedoogd, wordt de veiligheid van alle kinderen ernstig aangetast.

In veruit de meeste gevallen lossen problemen en ruzietjes zich vanzelf op. Toch blijft het nodig om duidelijke afspraken met kinderen te maken en deze regelmatig te herhalen. Een voorbeeld van een schoolregel is dat we met respect met elkaar omgaan. Dit gebeurt niet altijd vanzelfsprekend; we zullen dit met kinderen moeten bespreken, hen dit aanleren via rolgedrag. Dit betekent dat we hier met elkaar als team, kinderen en ouders energie in moeten steken.

In dit protocol is vastgelegd hoe wij als team het pestgedrag van kinderen benaderen. Via dit protocol willen we alle betrokkenen op de ernst van pesten wijzen en duidelijk maken hoe wij werken aan een veilige school voor alle kinderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en de aanpak van dit ongewenste gedrag.

Wij zien pesten als een bedreiging voor de school als geheel, voor alle leerlingen, leerkrachten en ouders en alle andere betrokkenen bij de school. Wij erkennen, herkennen pestgedrag en ondernemen actie ter voorkoming van pestgedrag.

Er zijn vijf basisregels die voor alle groepen (1 tot en met 8) gelden.

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand is zielig

Het verschil tussen pesten en plagen;

We spreken van plagen in situaties waarin kinderen in een gelijkwaardige situatie verkeren, aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te doen vanuit een veilige sfeer. Het gaat dan bijvoorbeeld om een prikkelend spelletje waarbij de situatie door geen van de betrokkenen als bedreigend of vervelend wordt ervaren. Plagen heeft een pedagogische waarde namelijk; door elkaar uit te dagen tot een reactie ergens op, leren de kinderen om goed om te gaan met conflicten. Dat is een vaardigheid die de kinderen later van pas komt bij conflicthantering, waar alle kinderen later in hun leven wel eens mee te maken zullen krijgen. Ze weten dan dat je een conflict altijd gelijkwaardig moet oplossen en ze kennen en herkennen de voorwaarden hiervoor.

We spreken van pesten en pestgedrag als er sprake is van een slachtoffer en als deze zich ongelukkig voelt omdat hij of zij wordt buitengesloten van de groep of een groepje. Daarnaast wordt een slachtoffer stelselmatig geconfronteerd met vervelend of agressief gedrag en stelselmatig buitensluiten. Bij pestgedrag is er altijd sprake van macht door intimidatie. Er is altijd sprake van dezelfde

rolverdeling bij alle betrokkenen. We kunnen dus zeggen dat het belangrijkste kenmerk van pesten het bedreigende, systematische en rolvaste karakter is.

Kortom;

Plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en is incidenteel. Het kan een pedagogische waarde hebben.

Pesten gebeurt vanuit overheersing, is meestal systematisch en dwingt de leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

Hieronder diverse voorbeelden van wat wij verstaan onder pestgedrag:

Verbaal

Vernederen, schelden, dreigen (als je..., dan...), belachelijk maken, bijnamen geven, briefjes schrijven of opmerkingen maken om een kind uit de groep te isoleren.

Vernederen, schelden, belachelijk maken, bijnamen geven gebeurt op basis van uiterlijke of karaktereigenschappen die door de groep niet als de norm beschouwd worden. (met 'de norm' wordt bedoeld; de verwachting van de groep ten opzichte van alle deelnemers aan de groep, het gaat ook hier vaak om ongeschreven en dus ook ongrijpbare verwachtingen.)

Fysiek

Trekken, duwen, spugen, schoppen, laten struikelen, krabben, bijten, haren trekken.

Intimidatie

Een kind achterna blijven lopen of ergens opwachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren, klem zetten, een kind dwingen een persoonlijk bezit af te geven, een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten.

Isolatie

Steun zoeken met kinderen bij elkaar wat resulteert in het niet uitnodigen van een leerling voor verschillende activiteiten. Uitsluiten; het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis of wordt als enige niet uitgenodigd voor een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen

Afpakken van spullen of het beschadigen of stukmaken van spullen.

Digitaal pesten

Hierbij pesten kinderen elkaar bijvoorbeeld via Facebook of spelsites. Veel kinderen praten hier niet over en het is van belang dat ouders hun kinderen hierbij ook goed in de gaten houden. Leerkrachten hebben geen inzicht in het computergebruik na schooltijd maar worden wel geconfronteerd met de gevolgen. Het is daarom van belang dat ouders en leerkrachten samen contact leggen om gezamenlijk het probleem aan te pakken.

Elke vorm van pesten is een groot probleem voor alle kinderen.

De betrokkenen

1. Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan andere kinderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar heeft in de meeste gevallen te maken met het gedrag dat de leerling vertoont, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop deze geuit worden.

Kinderen worden gepest als er sprake is van een onveilige situatie waarbij een pester de ruimte neemt/krijgt om pestgedrag te vertonen en zich daarin te ontwikkelen.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk en daadkrachtig actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Het gepeste kind ervaart gevoelens van angst en onzekerheid en dat gevoel wordt verder versterkt door het pestgedrag waardoor deze kinderen in een vicieuze cirkel terecht komen. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben weinig vrienden om op terug te vallen en gaan daardoor liever om met volwassenen.

2. De pesters

Pesters zijn vaak fysiek of verbaal de sterkste van de klas. Pesters lijken in eerste instantie vaak populair te zijn in een klas maar dwingen deze populariteit af op een negatieve manier. Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen de 'zwakkere' van de groep is/zijn. De zwijgende middengroep krijgt stilzwijgend een rol opgelegd; je bent voor óf tegen...

Het profiel van een pester is sterk zelfbevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal en laat dat duidelijk merken. Ook pesters hebben/krijgen op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze moeite om vriendschappen op te bouwen voor langere termijn en deze te onderhouden. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen voor de pester zelf.

3. De meelopers en de zwijgende middengroep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt of niet willen weten dat er gepest wordt. De grote angst van een meeloper of een kind in de zwijgende middengroep is om zelf slachtoffer te worden. Dit geeft duidelijk aan hoe onveilig de situatie is in een groep als er gepest, want het treft alle kinderen in de groep. Hoe meer kinderen mee gaan doen of het pestgedrag gedogen, des te minder betrokken en verantwoordelijk ze zich voelen.

Voor de middengroep heeft het echter wel degelijk zin om op te staan tegen het pesten. Zodra de kinderen het gepeste kind te hulp komen, laten zij duidelijk merken dat dit gedrag ongewenst is. Hierdoor kan de situatie positief veranderen, het pesten wordt dan niet meer vanzelfsprekend en wordt in een uitzonderingspositie geplaatst door de groep. Het geeft een signaal naar de pester dat zijn gedrag niet geaccepteerd wordt en dat de pester met dit gedrag dus buiten de groep staat.

Daarnaast is het goed om te weten dat de kinderen die meelopen zich altijd schuldig voelen doordat ze zich machteloos voelen om het gepeste kind te helpen.

4. De ouders

Ook de ouders spelen een belangrijke rol.

De ouder van het kind dat gepest wordt, wil maar een ding en dat is dat het pesten stopt.

De ouders van de kinderen die meelopen hebben het er vaak moeilijk mee om te onderkennen dat ook hun kind een rol speelt ook al is deze niet proactief. Een pester op school hoeft in de thuissituatie helemaal geen pester te zijn.

Er zijn ouders die het pestgedrag zien als weerbaarheid, maar een pester maakt een onevenwichtige sociale ontwikkeling door waar het later in het leven veel last van kan ondervinden. Behalve de pester moeten dus ook de ouders doordrongen worden van de ongewenste consequenties voor alle betrokkenen.

5. De leerkrachten

De leerkrachten hebben op school een sleutelrol en een duidelijke voorbeeldfunctie.

Leerkrachten mogen op geen enkele manier aanleiding geven tot pestgedrag. Leerkrachten geven kinderen geen bijnamen en kiezen welbewust hun woorden. De leerkracht spreekt een kind toe, en gaat met een kind om, zoals hij zelf ook toegesproken wil worden en omgang wil hebben. Dit vanuit het standpunt dat leerkracht en leerling van nature al een ongelijkwaardige rol hebben.

Leerkrachten moeten het pestgedrag signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pestgedrag.

De leerkracht moet direct actie ondernemen tegen ongewenst gedrag om zo aan alle partijen een duidelijk standpunt uit te stralen "Ik tolereer deze ongewenste omgangsvorm niet!"

De leerkracht legt de kinderen die pesten een sanctie op die duidelijk is voor alle kinderen. Hiermee wordt een veilige sfeer gecreëerd voor alle kinderen. Het gevolg is dat alle kinderen zich vrijer kunnen uiten en de leerkracht met behulp van de zwijgende middengroep het positieve klimaat in de klas kan herstellen en vasthouden.

6. De kindervertrouwenspersoon

Op school hebben wij een kindervertrouwenspersoon. Deze persoon is een aanspreekpunt voor leerlingen naast de klassenleerkrachten. Zij is vaardig in het voeren van gesprekken met leerlingen.

Belangrijk:

Alleen als alle betrokkenen samenwerken als team waarbij dezelfde regels van toepassing zijn, kan het pestgedrag teruggedrongen worden en kan er weer een veilig klimaat in de klas terugkeren.

Een goede samenwerking tussen alle partijen verhoogt de betrokkenheid en de saamhorigheid van iedereen die hierbij betrokken is.

Pesten treft een hele groep. De sfeer en veiligheid in een groep zijn dan niet optimaal waardoor er geen evenwichtige omgang is tussen alle betrokkenen.

Uitgangspunten van dit pestprotocol

- Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren wij dat als een probleem op onze school voor zowel de gepeste leerling, de pester, de groep leerlingen daaromheen, de leerkracht en de ouders.

- De school heeft de verplichting om zich in te spannen om pestgedrag en

pesten te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig klimaat waarbinnen voor pesten geen plek is. Pesten wordt gezien als ongewenst gedrag en wordt niet geaccepteerd.

- Leerkrachten en alle andere betrokkenen moeten tijdig en alert zijn op pestgedrag in algemene zin.
- Indien pestgedrag vertoond wordt moeten de leerkrachten en alle andere betrokkenen duidelijk stelling nemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid van een veilig klassenklimaat ligt te allen tijde bij de groepsleerkracht. De leerkracht dient steun te krijgen van de overige teamleden en de directie.
- Leerlingen en ouders moeten de gelegenheid krijgen om (anoniem) melding te doen van pestgedrag bij zowel de eigen leerkracht, een andere leerkracht of de intern begeleider.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen toch optreedt, voert de school onderstaand protocol uit;

De inhoud van het pestprotocol

Het pestprotocol vormt de handleiding voor de leerkrachten en alle andere betrokkenen bij de school waarin is vastgelegd dat men het pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handwijze gaat aanpakken.

De leerkracht neemt de volgende maatregelen om pestgedrag te voorkomen;

De leerkracht bespreekt aan het begin van het schooljaar de omgangsregels en afspraken met de leerlingen in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt benoemd en besproken in alle groepen van de school.

Op elk weekrooster is terug te vinden op welk tijdstip in de week er aandacht wordt besteed aan de methode voor de sociale en emotionele ontwikkeling. Daarnaast wordt in de jaarplanning aangegeven op welk moment er expliciet aandacht is voor het onderwerp plagen en pesten. In het begin van het schooljaar zal er wekelijks een terugblik zijn op de week met de hele groep over de omgangsvormen, de omgangsregels en de afspraken die er met elkaar gemaakt zijn. Na de introductieperiode blijven de regels en afspraken twee wekelijks terugkomen als gespreksonderwerp in de klas.

Als er aanleiding is, een zogenaamd 'heterdaadje', wordt er opnieuw expliciet aandacht gegeven aan deze regels en volgt er voor de overtreders een sanctie.

De leerkracht spreekt de leerlingen aan op hun positieve gedrag en beloont de groep hiervoor d.m.v. een groepsbeloning. Overtreders doen niet mee aan de groepsbeloning.

Geef de leerlingen de mogelijkheid om (anoniem) pestgedrag te melden. Sta ook open voor de mening van ouders.

Laat duidelijk merken, in alle communicatie, dat de school pestgedrag niet accepteert en dit ziet als een probleem.

Laat zien dat jij als leerkracht serieus omgaat met pestgedrag en dat je actie onderneemt als je signalen oppikt.

Werk aan een positieve sfeer in de groep.

Iedereen draagt de verantwoordelijkheid om alle leerlingen in geval van ongewenst (pest)gedrag te wijzen op en stelling te nemen tegen dit pestgedrag. Meld dit pestgedrag bij de groepsleerkracht of bij de kinder-vertrouwenspersoon in de school.

Indien er door dezelfde leerling driemaal dezelfde overtreding wordt begaan, worden de ouders van deze leerling op de hoogte gebracht.

Indien er (systematisch) pestgedrag wordt gesignaleerd wordt de volgende procedure in werking gesteld;

De procedure

1. Het pestgedrag;

We maken onderscheid tussen twee typen pestgedrag, te weten incidenteel pestgedrag en herhaaldelijk pestgedrag

Indien er sprake is van incidenteel pestgedrag binnen een groep, wordt dat in de groep besproken door de groepsleerkracht. Van deze gesprekken en incidenten wordt een verslagje gemaakt in parnassys. Indien er een pest-incident is tussen leerlingen van verschillende groepen wordt het incident en de regels met deze leerlingen besproken onder leiding van beide groepsleerkrachten. Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling(en) die pest(en) /ruzie maakt (maken). De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). Ook wordt de naam van de ruziemaken/ pester in het incidentenlogboek in de klassenmap genoteerd. Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de derde melding in de map binnen 3 maanden worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Aan het einde van dit gesprek worden de afspraken met de ouders en de leerling uitdrukkelijk doorgesproken en vastgelegd in een verslag. In het verslag wordt tevens een vervolggesprek opgenomen. De ouders van het gepeste kind worden uitgenodigd voor een gesprek om hen in te lichten over de gemaakte afspraken en de sancties. De ouders en de intern begeleider krijgen een kopie van dit verslag voorzien van een handtekening van de ouders en de pester. De opgelegde sanctie wordt hierbij in het verslag opgenomen. Onder aan dit pestprotocol is een lijst toegevoegd met mogelijke sancties in diverse fasen van het pesten.

2. Informatie delen;

De directie en het team worden op de hoogte gesteld van het pestgedrag, door de leerkracht van de groep waarin het pestgedrag heeft plaatsgevonden. Iedereen is dan betrokken en op de hoogte is van wat is voorgevallen en kan de betreffende leerkracht helpen met het in de gaten houden van de leerlingen om wie het gaat. Als het probleem zich toch blijft herhalen, meldt de leerkracht dit aan de directie. De leerkracht overhandigt de lijst met incidenten, de gespreksverslagen en de vastgestelde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.

3. Vervolgtraject;

De directie nodigt de ouders uit voor een gesprek op school. Ook het kind kan bij dit gesprek betrokken worden. De directie legt dit gesprek vast in een verslag. De directie maakt duidelijk dat, als het gedrag niet verbetert, er contact gemaakt zal worden met de leerlingcoördinator (maatschappelijk werk). Het standpunt van de school t.a.v. pesten zal nogmaals duidelijk gemaakt worden.

Na dit gesprek worden ook de ouders van de gepeste leerling uitgenodigd en wordt aan deze ouders uitgelegd wat de resultaten zijn van het gesprek met de ouders van de pester. Ook wordt nogmaals duidelijk gemaakt aan deze ouders wat het standpunt van de school is. De ouders van de gepeste leerling moeten zich serieus genomen voelen en gehoord.

4. Documentatie;

Het is van belang dat alle incidenten en gespreksverslagen goed gedocumenteerd worden. Als het gedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders werken niet mee kan er gewerkt worden aan isolatie van de pester of een tijdelijke schorsing. (conform de regels van de onderwijsinspectie) Het bijhouden van formulieren en opstellen van procedures leiden niet tot het vanzelf verdwijnen van ongewenst gedrag. Het is dus in geval van pestgedrag van belang om duidelijk en zakelijk te beschrijven wat er gebeurd is. En wat er vervolgens aan gedaan wordt.

De belangrijkste regels van het pestprotocol

De belangrijkste regel van het pesten luidt; Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!

Onze schoolregels vormen de basis voor het pestprotocol:

1. Iedereen mag meedoen, we sluiten niemand buiten.
2. Je vraagt het als je iets van een ander kind wilt lenen.
3. Je noemt elkaar bij de naam.
4. Je accepteert een ander zoals deze is en hoe hij of zij eruit ziet.
5. We zijn altijd eerlijk.
6. Je laat elkaar met rust en bemoeit je met je eigen zaken, je kiest nooit zomaar partij voor iemand.
7. Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst zelf uit. Lukt dat niet, dan meld je dat bij de leerkracht. Je mag andere kinderen er niet bij betrekken.
8. Als je vindt dat jijzelf, of een ander kind in de klas gepest wordt, dan meld je dat aan de leerkracht. Dat is geen klikken!
9. Nieuwkomers op school worden goed ontvangen en goed in de groep opgenomen.
10. Deze regels gelden op school en ook daarbuiten bijvoorbeeld op het schoolplein, in de gymzaal, tijdens excursies et cetera.

Deze regels vormen de basis voor het pestprotocol. Daarnaast worden er in elke groep door de kinderen en de leerkracht de groepsregels vastgesteld. Deze groepsregels kunnen heel goed een overlap vertonen met de basisregels maar kunnen ook deels afwijkend zijn.

Stappenplan voor de leerling

AANPAK VAN DE RUZIES EN PESTGEDRAG IN VIJF STAPPEN:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1:

Je zegt " stop, hou op, ik vind het vervelend dat je....."

STAP 2:

Je probeert er eerst zelf (samen) uit te komen.

STAP 3:

Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt gaat deze leerling naar een meester of juf

STAP 4:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij sancties fase 1).

STAP 5:

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). Ook wordt de naam van de ruziemaker/ pester in het incidentenlogboek in de klassenmap genoteerd. Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de derde melding in de map binnen 3 maanden worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Sancties bij ruziemakend of pestgedrag

FASE 1:

- Door een gesprek:
  - pester bewust maken wat er met het gepeste kind gebeurt, vragen of een kind echt wil pesten, excuses laten verwoorden en aanbieden;
  - gepeste bewust maken wat er gebeurt bij een bepaalde reactie, andere reacties zoeken en oefenen;
- Een of meerdere pauzes binnen blijven;
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn;
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem;
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van

deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een bepaalde periode van bv 4 weken) in een kort gesprek aan de orde. In deze fase worden gesprekken altijd vastgelegd door de leerkracht in de klassenmap onder de kop " incidenten logboek"

- FASE 2:

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in het incidenten logboek en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

- Er wordt deskundige hulp ingeschakeld van de leerlingcoördinator voor individuele of groepsbegeleiding, of via het Nuyens Institute (bv rots en watertraining)

FASE 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school zoals de Hummelingschool behoort tot de mogelijkheden. (NB in 2014 wordt een start gemaakt met de "kindervilla" waar kinderen tijdelijk geplaatst kunnen worden.)

Fase 4: • In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden

Laren, 2014